ПАТРИМОНИУМ.МК
Списание за културното наследство
- споменици, реставрација, музеи -
Година 3, број 7-8 / 2010

PATRIMONIUM.MK
Periodical for Cultural Heritage
- Monuments, Restoration, Museums -
Year 3, N° 7-8 / 2010

Уредник
Дарко Николовски

Editor
Darko Nikolovski

Редакциски одбор:
д-р Елизабета Димитрова
д-р Иван К. Заров
д-р Марула Николовска
Мирјана М. Машниќ
м-р Јован Петров
м-р Роберт Петковски

Editorial board:
d-r Elizabeta Dimitrova
d-r Ivan K. Zarov
d-r Marula Nikolovska
Mirjana M. Mašnić
m-r Jovan Petrov
m-r Robert Petkovski

Издавањето на ова списание го помогна
Министерството за култура на Р. Македонија

The publishing was supported by
The Ministry of Culture of the Republic of Macedonia

ПАТРИМОНИУМ.МК

Списание за културното наследство
- споменици, реставрација, музеи -
Година 3, број 7-8 / 2010

PATRIMONIUM.MK

Periodical for Cultural Heritage
- Monuments, Restoration, Museums -
Year 3, N° 7-8 / 2010

Центар за културно и духовно наследство &
КАЛАМУС

Center for Cultural and Spiritual Heritage &
CALAMUS

Скопје 2010

Skopje 2010

Овој број на списанието
P A T R I M O N I U M. MK

Во чест и сеќавање на
АНТОНИЕ НИКОЛОВСКИ
(1920-1991)

Иако физички не е меѓу нас речиси две децении, проф. д-р А. Николовски со своето дело, исклучителниот истражувачки дух, големата посветеност на творечката културна работа и неприкосновеноста во професијата останува трајно присутен во сеќавањата на неговите колеги, пријатели и студенти. Целиот свој живот го посветил, пред сé, на службата за заштита на културното наследство и на историско-уметничката наука, а е еден од основоположниците на македонската ликовна критика, на конзерваторската и музејската, а последните години и на педагошката дејност (раководни функции во областа на културата, долгогодишен директор на Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, професор по историја на уметност - нов век на Филозофскиот факултет во Скопје). Неговите проучувања на Бигорскиот манастир, како и на творештвото на зографите Д. Андонов Папрадишки, Ѓ. Зографски и К. Вангеловиќ ќе останат како трајна придобивка во македоснската култура.

Од Редакцијата

СОДРЖИНА CONTENTS

Цветан ГРОЗДАНОВ
БИОГРАФИЈА НА АНТОНИЕ НИКОЛОВСКИ
[11]

Дарко НИКОЛОВСКИ
БИБЛИОГРАФИЈА НА АНТОНИЕ НИКОЛОВСКИ
[12-22]

Гоце НАУМОВ
ПРИЗЕМЈУВАЊЕ НА „МАЈКИТЕ“: ПРИЛОГ КОН ИНТЕРПЕТИРАЊЕТО НА НЕОЛИТСКИТЕ АНТРОПОМОРФНИ ФИГУРИНИ
[23]

Goce NAUMOV
DESCENDING THE “MOTHERS”: A SUPPLEMENT FOR THE INTERPETATION OF THE NEOLITHIC ANTHROPOMORPHIC FIGURINES
[32]

Лидија КОВАЧЕВА
ТОЛКУВАЊА НА СТАРОГРЧКИТЕ КАЛЕНДАРИ НАСПРОТИ ТРИПАРТИТНАТА ПОДЕЛБА НА АТИЧКИОТ КАЛЕНДАР
[33]

Lidija KOVAČEVA
INTERPETATIONS OF THE ANCIENT GREEK CALENDARS ADJACENT TO THE THREE PARTITION OF THE ATTIC CALENDAR
[42]

Стефан ПАНОВСКИ
Војислав САРАКИНСКИ
ПО ТРАГИТЕ НА ЕДНА „ЕПИФАНИЈА“
Мотивот на Пан и политичката пропаганда на Антигон Гоната
[43]

Stefan PANOVSKI
Vojislav SARAKINSKI
ON THE TRAIL OF AN ALLEGED EPIPHANY:
The Pan-motive and the Political Propaganda of Antigonus Gonatas
[55]

Belinda D’ANGELO
THE EVOLUTION OF THE MACEDONIAN TOMB: HELLENISTIC FUNERARY ARCHITECTURE REVISITED
[57]

Белинда Ди АНЏЕЛО
ЕВОЛУЦИЈАТА НА МАКЕДОНСКАТА ГРОБНИЦА: НАВРАЌАЊЕ НА ХЕЛЕНИСТИЧКАТА ФУНЕРАРНА АРХИТЕКТУРА
[68]

Александра НИКОЛОСКА
ГЕНЕЗА, РАЗВОЈ И РАСПРОСТРАНЕТОСТ НА ИКОНОГРАФСКИОТ МОТИВ КИБЕЛА ВО НАИСК
[69]

Aleksandra NIKOLOSKA
GENESIS, DEVELOPEMENT AND PREVALENCE OF THE ICONOGRAPHICAL MOTIF CYBELE IN A NAISCOS
[80]

Роберт ПЕТКОВСКИ
НАДГРОБНАТА УМЕТНОСТ ВО МАКЕДОНИЈА И НЕЈЗИНИТЕ ОДЛИКИ ОД I ДО IV ВЕК
[81]

Robert PETKOVSKI
THE FUNERARY ART IN MACEDONIA AND THE DISTINCTIONS IN THE PERIOD FROM THE 1ST TO THE 4th CENTURIES
[91]

Наде ПРОЕВА
ИКОНОГРАФИЈА НА ТИКВЕШКИОТ ТИП НАДГРОБНИ СТЕЛИ ОД РИМСКО ВРЕМЕ
[93]

Nade PROEVA
SUR L’ICONOGRAPHIE DES STÈLES FUNÉRAIRES DU TYPE « TIKVEŠ » EN MACÉDOINE À L’ÉPOQUE ROMAINE
[109]

Стевче ТОДОРОВСКИ
Т.Н. „МИКРОСТАНБЕНА ЦЕЛИНА ВРЗ ТЕАТАРОТ ”ВО АНТИЧКИОТ ГРАД ХЕРАКЛЕЈА ЛИНКЕСТИС
[111]

Stevče TODOROVSKI
THE SO - CALLED MICRO DWELLING UNIT AT THE ANCIENT TOWN OF HERACLEA LYNKESTIS
[118]

Дафина ГЕРАСИМОВСКА
КОНТРАСТИ МЕЃУ СТАНБЕНИТЕ ОБЈЕКТИ ВО ДОЦНАТА АНТИКА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
[119]

Dafina GERASIMOVSKA
THE CONTRASTS AMONG THE DWELLINGS IN THE LATE ANTIQUITY IN REPUBLIC OF MACEDONIA
[126]

Снежана ФИЛИПОВА
РАНОХРИСТИЈАНСКИТЕ КУЛТУРНИ ЦЕНТРИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ДОЛЖ VIA EGNATIA
[127]

Snežana FILIPOVA
THE EARLY CHRISTIAN CULTURAL CENTERS IN REPUBLIC OF MACEDONIA ALONG THE VIA EGNATIA
[148]

Елица МАНЕВА
ДЕТАЛИ ЗА НАРОДНАТА, ЖЕНСКА ОБЛЕКА И НАКИТ ОД XVI ВЕК
[149]

Elica MANEVA
DETAILS FOR THE FEMALE FOLK COSTUMES AND JEWELERY FROM THE 16TH CENTURY
[159]

Иван К. ЗАРОВ АРХИТЕКТУРАТА НА МАНАСТИРСКАТА ЦРКВА СВ. БОГОРОДИЦА ПЕРИВЛЕПТА ВО КОНТЕКСТ НА ТЕНДЕНЦИИТЕ НА ВИЗАНТИСКАТА АРХИТЕКТУРА ОД XIII-XIV ВЕК **[161]**	*Ivan K. ZAROV* THE ARCHITECTURE OF THE THEOTOKOS PERIBLEPTOS CHURCH IN OHRID AND THE TENDENCIES IN BYZANTINE ARCHITECTURE IN THE LATE 13th AND 14th CENTURIES **[169]**
Милан РАДУЈКО ПРВО СЛИКАРСТВО ЉУБОТЕНА: *тематика, стил и мајстори* **[171]**	*Milan RADUJKO* THE FIRST PAINTING OF LJUBOTEN: *themes, style and masters* **[196]**
Дејан ЃОРЃИЕВСКИ ИДЕНТИФИКАЦИЈА НА СВЕТИТЕ ВОИНИ ВО МАНАСТИРОТ МАТЕЈЧЕ **[197]**	*Dejan GJORGJIEVSKI* IDENTIFICATION OF THE WARRIOR SAINTS AT THE MATEJČE MONASTERY **[216]**
Smiljka GABELIĆ ROĐENJE HRISTOVO U ČELOPEKU **[217]**	*Smiljka GABELIĆ* THE NATIVITY AT ČALOPEK **[230]**
Bogevska SAŠKA UN PROGRAMME ICONOGRAPHIQUE INHABITUEL DANS LA CHAPELLE RUPESTRE SAINTS-PIERRE-ET-PAUL, KONJSKO (PRESPA) **[231]**	*Богевска САШКА* НЕВООБИЧАЕНА ИКОНОГРАФСКА ПРОГРАМА ВО ПЕШТЕРНАТА ЦРКВА СВЕТИ ПЕТАР И ПАВЛЕ, ПРЕСПА **[249]**
Емануел МУТАФОВ КРИПТОГРАМИТЕ И БИЛИНГВИЗМЪТ НА ПАЛЕОЛОГОВОТО ИЗКУСТВО **[251]**	*Emmanuel MOUTAFOV* CRYPTOGRAMS AND BILINGUALISM IN PALEOLOGIAN ART **[261]**
Анета СЕРАФИМОВА ПИКТОРАЛНАТА СЕМИОТИКА НА МАЈЧИНСТВОТО ВО ВИЗАНТИСКИТЕ СЛИКИ НА ХРИСТОВОТО РАЃАЊЕ **[263]**	*Aneta SERAFIMOVA* PICTORIAL SEMIOTICS OF MATERNITY IN BYZANTINE DEPICTIONS OF THE NATIVITY **[276]**
Мишко ТУТКОВСКИ ПРЕТСТАВИТЕ НА ЗОДИЈАКОТ ВО ВИЗАНТИСКОТО И ПОСТ-ВИЗАНТИСКОТО СЛИКАРСТВО ОД Р. МАКЕДОНИЈА **[277]**	*Misko TUTKOVSKI* REPRESENTATIONS OF THE ZODIAC IN THE BYZANTINE AND POST - BYZANTINE PAINTINGS FROM REPUBLIC OF MACEDONIA **[288]**
Виктѿорија ПОПОВСКА-КОРОБАР ОХРИДСКО-СТРУШКИ ИКОНОПИСНИ ТРАГИ ОД ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА XV ВЕК **[289]**	*Viktorija POPOVSKA-KOROBAR* ICON PAINTING TRACES FROM OHRID AND STRUGA FROM THE SECOND HALF OF THE 15th CENTURY **[304]**
Мирјана М. МАШНИЌ ЅИДНОТО СЛИКАРСТВО ОД КАРПИНСКИОТ МАНАСТИР ВОВЕДЕНИЕ НА БОГОРОДИЦА И НЕГОВИТЕ ТЕМАТСКО-ИКОНОГРАФСКИ ОСОБЕНОСТИ **[305]**	*Mirjana M. MAŠNIĆ* THE FRESCO PAINTING FROM PRESENTATION OF THE HOLY VIRGIN IN THE MONASTERY OF KARPINO AND ITS THEMATIC AND ICONOGRAPHIC FEATURE **[329]**
Јехона СПАХИУ ПРАЗНИЧНИТЕ СЦЕНИ ВО ТОПЛИЧКИОТ МАНАСТИР **[331]**	*Jehona SPAHIU* THE GREAT FEASTS SCENES IN THE MONASTERY OF TOPLICA **[350]**
Robert MIHAJLOVSKI THE SIXTEENTH CENTURY MOSQUES OF BITOLA / TOLI MANASTIR **[351]**	*Роберт МИХАЈЛОВСКИ* ЏАМИИ ОД ШЕСНАЕСЕТТИОТ ВЕК ВО БИТОЛА/ТОЛИ МАНАСТ'Р **[366]**
Гоце АНГЕЛИЧИН ЖУРА ПОРТРЕТ НА ОХРИДСКИОТ АРХИЕПИСКОП ПРОХОР ВО ЦРКВАТА “СВ. ЃОРЃИ”, СЕЛО ВРБЈАНИ – ОХРИДСКО **[367]**	*Goce ANGELICHIN ZHURA* THE POTRAIT OF PROCHOR THE ARCHBISHOP OF OHRID IN THE CHURCH OF ST.GEORGE IN THE VILLAGE OF VRBYANI NEAR OHRID **[375]**

Дарко НИКОЛОВСКИ
ДЕЛА ОД ПРИВАТНИ КОЛЕКЦИИ ВО Р. МАКЕДОНИЈА
[377]

Darko NIKOLOVSKI
WORKS FROM PRIVATE COLLECTIONS IN REPUBLIC OF MACEDONIA
[392]

Љиљана СТОШИЋ
КУЛТ СВЕТОГ ХРИСТОФОРА КИНОКЕФАЛА НА БАЛКАНУ
[393]

Ljiljana STOŠIĆ
CULT OF CYNOCEPHALUS SAINT CHRISTOPHER IN THE BALKANS
[403]

Јулија ТРИЧКОВСКА
ХРОНОЛОГИЈА НА РАНИТЕ ДЕЛА НА ЗОГРАФОТ МИХАИЛ (АНАГНОСТ) ОД САМАРИНА
[405]

Julia TRIČKOVSKA
CHRONOLOGY OF THE EARLY WORKS OF THE ZOGRAPH MICHAEL (ANAGNOST) OF SAMARINA
[416]

Иванка ГЕРГОВА
ЗОГРАФ ДАНАИЛ ЩИПЛИЯТА
[417]

Ivanka GERGOVA
THE ICON PAINTER DANAIL SHTIPLIYATA
[428]

Јасмина ЧОКРЕВСКА - ФИЛИП
СОНОТ НА ВАРУХ
[429]

Jasmina ČOKREVSKA- FILIP
BARUCH'S SLEEP
[435]

Сашо ЦВЕТКОВСКИ
ЖИВОПИСОТ НА АВРАМ ДИЧОВ ВО ЦРКВАТА СВ. НИКОЛА С. БРЖДАНИ - КИЧЕВСКО
[437]

Sašo CVETKOVSKI
THE WALL PAINTINGS BY AVRAM DICOV, AT THE CHURCH ST. NICHOLAS, BRZDANI NEAR KICEVO
[449]

Владимир ДИМИТРОВ
ЗОГРАФИТЕ ОТ ФАМИЛИЯТА БУНДОВЦИ (МИНОВИ) ОТ ГАЛИЧНИК И ТЕХНИТЕ ТВОРБИ В БЪЛГАРИЯ
[451]

Vladimir DIMITROV
THE ZOGRAPHS FROM THE BUNDOVCI (MINOV) FAMILY FROM GALIČNIK AND THEIR WORKS IN BULGARIA
[464]

Снежана ГЕРАСИМОВА-МАТЕСКА
ИНТЕГРИРАНАТА ЗАШТИТА НА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО ВО СВЕТСКИ РАМКИ И ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
[465]

Snezhana GERASIMOVA MATESKA
THE INTEGRATED CONSERVATION OF CULTURAL HERITAGE IN WORLD FRAMES AND IN REBULIC OF MACEDONIA
[472]

Валентина ПОЦЕСКА
СОВРЕМЕНИОТ КОНТЕКСТ ЗА ЗАШТИТА НА НЕДВИЖНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
[473]

Valentina POCEVSKA
СОВРЕМЕНИОТ КОНТЕКСТ ЗА ЗАШТИТА НА НЕДВИЖНОТО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО
[480]

Љиљана СТОШИЌ
приказ на книга
Хитко ВАЧЕВ
ЦЪРКОВНИАЯТ АНСАМБЪЛ В АРБАНАСИ
[481]

Вера ГАВРОВСКА БОЈЧЕВСКА
приказ на книга
Арх. Мирјана ДИМОВСКА ЧОЛОВИЌ
СААТ КУЛИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
[484]